

# Nl05\_28 Capita Selecta uit Moderne Taalkunde

Ústav germanistiky, nordistiky  
a nederlandistiky  
Mgr. Alexandra Andreasová, Ph.D.  
7473@mail.muni.cz  
podzim 2013

---

## Dag 2: Taalhandelingen

Vragen bij de tekst en opdrachten:

1. Wat was de aanleiding van de Ordinary Language-filosofen om af te zien van de waarheidsfunctionele benadering van taal?
2. Wat zijn performatieve werkwoorden?
3. Waarom kunnen zinnen in de verleden tijd geen performatieve uitingen zijn?
4. Is het werkwoord *sturen* in de zin  
*Hierbij stuur ik je als attachment de foto's van mijn vakantie.*  
performatief gebruikt?
5. Aan welke voorwaarden moet er volgens Austin voldaan zijn om een performatieve uiting echt uit te voeren?
6. Waarom is een zin als  
*Ik beloof jullie dat dit college volgende week niet meer zal plaatsvinden.*  
niet als belofte geslaagd?
7. Als we een belofte niet nakomen, proberen we meestal een goede smoes te verzinnen. Wat zegt de taalhandelingstheorie hierover?
8. Leg het verschil tussen de locutie, de illocutie en de perlocutie aan de hand van een voorbeeld uit. Ga tegelijk in op het verschil tussen de directe en indirecte perlocutie.
9. Wat zijn de zog. strekkingsaanduidende middelen of IFIDs? Noem voorbeelden van situaties waarin het:
  - a) handig is
  - b) conventioneel vereist om expliciete IFIDs te gebruiken?
10. Leg het verschil tussen de constituerende en regulerende regels aan de hand van volgende voorbeelden uit:  
*Huisarts tegen een patiënt: Doe open die mond!*  
*Huurder tegen de huisbaas: Hiermee zeg ik de huur vanaf morgen op.*
11. Tot welke groep behoren de volgende taalhandelingen:  
waarschuwing, excuus, belediging, verzoek, advies, verwelcoming, compliment, mededeling, suggestie, provocatie, weddenschap, garantie, felicitatie, ontslag
12. Waarom is een uitnodiging zowel een directief als een commissief? En tot welke categorie hoort volgens jou de acceptatie van een uitnodiging?

# Nl05\_28 Capita Selecta uit Moderne Taalkunde

Ústav germanistiky, nordistiky  
a nederlandistiky  
Mgr. Alexandra Andreasová, Ph.D.  
7473@mail.muni.cz  
podzim 2013

---

## Dag 2: Taalhandelingen

13. Wat betekent het als we zeggen dat directieve taalhandelingen „iets in de wereld veranderen“?

14. Tot welke groep hoort de taalhandeling van de volgende voorbeelden?

A: *Kom je vanavond bij me eten?*

B: *Dank je wel, wat lief van je. Maar ik kan vanavond helaas niet.  
Ik heb al een andere afspraak.*

*Om de boven genoemde redenen kunnen we uw aanvraag voor samenwerking helaas niet aannemen.*

A: *Kan je me duizend euro lenen?*

B: *Nee, sorry, zo veel geld heb ik zelf niet.*

15. Als iemand vaker iets beweert wat niet helemaal met de waarheid overeenkomt, bijvoorbeeld als iemand de gewoonte heeft om het weer beter aan te geven dan het in werkelijkheid is, leidt het tot ergernis bij de hoorder. Wat is volgens de taalhandelingstheorie de reden voor deze ergernis?

16. Wat betekent het als we zeggen dat taalhandelingen meestal indirect worden uitgevoerd?

17. Op p. 36-37 wordt er over de mogelijkheden- en de bereidwilligheidsvoorwaarde bij het openen van een telefoongesprek gesproken. Hoe wordt zo'n gesprek in het Tsjechisch (of in andere talen die je kent) geopend? Zijn er talen die hierin directer of indirecter zijn?

18. Analyseer de gesprekjes met behulp van de taalhandelingstheorie.

V supermarketu

Zákazník klade na váhu dvě limety.

Prodavač, který obsluhuje váhu: „*To je na kusy.*“

Zákazník: „*Aha. A tohle?*“ Ukazuje na kus manga.

Prodavač: „*I tohle je na kus.*“ Podívá se zákazníkovi do košíku. Není v něm žádné zboží, které by bylo na váhu.

Prodavač (se smíchem): „*Odmítám vám cokoliv zvážit!*“

A: *Weet jij toevallig hoe laat het is?*

B: *Ja, dat weet ik.*

A: *Hm, en kan je me dat ook zeggen?*

B: *Ja, dat kan ik wel, ja.*

A: :-{

A: *Heb je geen vers brood gekocht?*

B: *Sorry, ik heb ook een drukke dag gehad!*

A: *Sorry, ik vraag het toch alleen maar!*

# Nl05\_28 Capita Selecta uit Moderne Taalkunde

Ústav germanistiky, nordistiky  
a nederlandistiky  
Mgr. Alexandra Andreasová, Ph.D.  
7473@mail.muni.cz  
podzim 2013

---

## Dag 2: Taalhandelingen

V práci

Šéf: *Včera u té prezentace vám to hodně slušelo.*

Zaměstnankyně: *Aha... takže se vám moje prezentace líbila?*

Šéf: *Jak jste tam tak stála... vy jste úplně zářila.*

Zaměstnankyně: *Takže myslíte, že ta prezentace byla zajímavá?*

Šéf: *Nevěděl jsem, že umíte být tak šarmantní.*

A: *Sanne en Martijn hebben het plan al ingeleverd.*

B: *Waarom vertel je me dat?*

A: *Nou, gewoon... zo maar. Om je op de hoogte te stellen.*

B: *Ik weet dat ik weer de laatste ben. Je hoeft me daar niet aan te herinneren.*

A: *Sorry, dat was echt niet mijn bedoeling. Ik zei het zo maar.*

Telefoongesprek

A: *Hoi, ik wilde je even vragen ... we hebben morgen een afspraak om twee uur, he..*

B: *Ja..*

A: *Maar ik heb het morgen heel druk, dus ik zou eigenlijk liever een andere keer...*

B: *Ja, wanneer dan?*

A: *Ik begrijp anderzijds ook dat het vrij dringend is en... dus we moeten er ook niet te lang mee wachten...*

B: *Ja, wat wil je dan? Wanneer wil je afspreken?*

A: *Misschien morgenavond, hoewel... of overmorgen zou dat kunnen?*

B: *Wil je nu morgenavond of overmorgen afspreken?*

Op bezoek

Gastheer: *Wat willen jullie drinken?*

Petra: *Voor mij graag een glaasje witte wijn als het geen moeite is...*

Gastheer: *Nee, dat is geen moeite, tuurlijk, voor jou witte wijn en voor jou?*

Jan: *Ik drink eigenlijk liever rode wijn, maar dan moet je extra voor mij...*

Gastheer: *Maar dat is toch geen probleem, heel graag. Dus jij krijgt rode wijn. Ok.*

Petra: *Waar heb je trouwens dat kleine kastje vandaan? Het is erg mooi...*

Gastheer: *O, dat heb ik op de rommelmarkt gevonden. Was trouwens ook spotgoedkoop. Trouwens, weten jullie waar Clara blijft? Zij wilde toch...*

Petra: *Ik wist niet dat Clara ook zou komen...*

Jan: *O, wat is dit? Lees jij dit boek? Sinds wanneer lees jij dit soort boeken?*

Gastheer: ...

15 minuten later

Jan: *Eh... sorry, zouden we misschien iets...*

Gastheer: *O god, excuseer, de wijn, natuurlijk!*

# Nl05\_28 Capita Selecta uit Moderne Taalkunde

Ústav germanistiky, nordistiky  
a nederlandistiky  
Mgr. Alexandra Andreasová, Ph.D.  
7473@mail.muni.cz  
podzim 2013

---

## Dag 2: Taalhandelingen

Verder lezen

John L. Austin, *Jak udělat něco slovy*. Praha, Filosofia: 2000.

Theo Janssen (red.), *Taal in gebruik. Een inleiding in de taalwetenschap*. Den Haag, Sdu Uitgevers: 2002. (Hoofdstuk 8)

John R. Searle, *Rečové akty*. Bratislava, Kalligram: 2007.